

proti češki naredbi vlado ostrašili, da podobne naredbe za Moravsko ne izda. Tako so tolmačili vladno obotavljanje. Nova naredba je takoj stopila v veljavo in še isti dan se je po njej poslovalo v Brnu. Na Moravskem ne bode skoro nobenih težav, ker je le malo sodnih uradnikov, ki bi češki ne znali. Okraji so jako pomešani in je že dosedaj slednji uradnik bil po dejanskih razmerah prisiljen znati oba deželna jezika. Ne ve se pa, kdaj se izda podobna naredba za Šlezijo. V Šleziji so razmere težavnejše, ker so v deželi trije jeziki in je nekaj okrajev, v katerih se vsi trije jeziki govore.

Narodni Nemci hoteli so sklicati shod v Draždane, da bi dobro zabavljali zaradi jezikovne naredbe. To misel so pa opustili, ker so izvedeli, da Saksonci zanje ne čutijo nobenega naidušenja. Sedaj bode shod v Liberci dne 2. maja, koder bodo seveda jako pridno zabavljali proti vladni Govori se tudi o nekem velikem shodu vseh avstrijskih Nemcev, ki se baje snide v Lincu po letu, kar pa še ni gotovo. Tudi Linc najbrž ni pravi kraj za tako nemško narodno demonstracijo. Zato bodo ta shod najbrž opustili, posebno, ker ni misliti, da bi se ga udeležile vse avstrijske nemške stranke. Posebno so proti jezikovni naredbi razkačeni štajerski in koroški Nemci, v drugih deželah položaj treznejše presoja.

Pogodba z Ogersko. — Prav nobenega upanja ni, da bi se naša državna polovica in Ogrri sporazumeli glede doneska k skupnim državnim troškom. Ogrri nočejo več plačati, kakor 34.6%. Ker pa zahtevajo, da se ne sme vojaško granico poprej odračunati dva odstotka, je to baš ista kvota, kakor so jo plačevali dosedaj. Povišek je le navidezen. Ker se naša državna polovica ne more zadovoljiti s tem, utegne priti do ministerske krize na Ogerskem ali pa tudi pri nas. Madjari prete z najhujšim uporom. Ogerska vlada je že dolgo parlament in narod pripravljala na upor proti Avstriji in s tem pripravili sebe v tak polom, da ne sme ničesa prijenjati, ker bi bilo sicer takoj ob vse zaupanje pri vladi. Banffy se bode morda v kratkem kesal svojega postopanja.

Avstrija, Rusija in Nemčija. — Dasi avstrijsko-nemška-italijanska zveza v resnici obstoji, vendar ta kot taka zadnji čas ni stopila v akcijo. Sploh svet ne pripisuje tej zvezi nobenega posebnega pomena več. Vsled tega se je zadnje dni prav zagnala govorica, da se osnuje trocarska zveza mej Avstrijo Rusijo in Nemčijo. Obisku nemškega cesarja na Dunaju in sestanku avstrijskega in ruskega carja v Petrogradu pripisujejo veliko politično važnost. Posebno z ozirom na balkanske razmere se povdarja ustanovitev take zveze ki bi imela v prvi vrsti v bran se postaviti nakanam Angleške ki se hoče največ mogoče izkoristi grško turške homatije.

Italija. — Dne 23. aprila je bil napaden italijanski kralj Humbert. Ko se je ob 2. uri pop. peljal s svojim pobočnikom na dirkališče, skočila je neka oseba na kraljevi voz ter zamahnil z nožem, hote z istim zadeti kralja. Toda kralj je odskočil in se ognil sunku. Napadalec je policija takoj prišla. Zove se Pietro Acciarito je 24 let star in po poklicu kovač. Napadalec trdi, da atentata, ni izvršil dogovorno s kom drugim, temveč iz svoje nagiba. Kralj se je vsejedno odpeljal na dirkališče, kjer mu je ljudstvo, ko je zvedelo o atentatu, prirejale viharne ovacije. Tudi na večer se je ogromno navode zbralo pred kraljevo palačo burno pozdravljalo kralja. Oba kralj in kraljica sta se mogla opetovano pokazati na balkonu, godbe so svirali in mesto je bilo v zastavah. Po izpovedbah napadovalčevih soditi, je prav mogoče, da je ta blazen.

Grška. — Iz Aten poročajo, da je zaradi neuspehov grške vojske nastala ljudska nevolja, ki se je obrnila proti kralju. Številne množice hodijo po mestu in demonstrirajo za republiko, kličoč pri tem „Živela republika“. Koder se prikaž-jo častniki, jih ljudstvo insultira in obmetava z kamenjem. Tudi iz drugih mest se poroča o enakih demonstracijah. — Posebno kolosalno senzacijo vzbuja vest, da so prestolona-

slednik in vsi člani generalnega štaba poklicani iz vojnega polja v Atene ter se ne vrnejo več na svoja mesta. Zapovedništvo grške vojske prevzame namesto prestolonaslednika najbrž general Mavromichalis.

Obrtnija.

Državni zbor in obrtniki in delavci.

Jedva se je sešel državni zbor, že se je sprožilo celo vrsto predlogov v prid obrtnega in delavskega stanu. Želeti je pač, da bi državni zbor te predloge tudi rešil in jih po možnosti izboljšal, ne pa pustil nerešenih, kakor se tako rado zgodi. Da čitatelji izvedo te predloge, jih hočemo tu navesti. O njih bomo o priliki podrobneje govorili.

1.) Vlada naj predloži čim najpreje zakon, po katerem se delavci zavarujejo za čas onemoglosti in starosti. To nujno zahtevo delavskega stanu so sprožili krščanski socialisti, slovanski poslanci, katoliška ljudska stranka in nemški nacionalsci. Upati smemo, da se tolikemu številu ljudskih zastopnikov vlada ne bo mogla ustavljati.

2.) Vlada naj v vseh svojih podjetjih uvede osemurni delavski čas in zato, da se v družih podjetjih zniža sedanji čas, naj se skliče mednarodni zbor, v katerem naj se zastopniki vseh večjih držav pogovore o ti važni zadevi. Posamezna država zato ne more izvršiti delavskih zahtev o delavskem času, ker bi potem ne mogla tekmovali z drugimi državami, kjer imajo delavci dalji delavnik. Ta predlog so stavili krščanski socialisti.

3.) Vsem trgovinskim služabnikom, zasebnim uradnikom in vsem tistim osebam, ki prodajajo tobak, sol, ali smodnik, se mora dati popoln nedeljski počitek.

4.) Vsi uradniki in sploh državni služabniki morajo imeti vsakoleten dopust za primeren čas, ki naj se razmerno določi v poletnih mesecih.

5.) Nekaj denarja, ki preostaja vsako leto iz skupnih sirotnih blagajen, naj se uporabi v to, da se napravijo zavodi za zapuščeno, nepreskrbljeno mladino.

6.) Diurnisti v državni službi naj se stalno nastavijo s primernim imenom, stalno plačo, ki naj se redno zvišuje, in pravico do pokojnine; poskrbi naj se tudi za njihove vdove in sirote.

7.) Izpit vsposobnosti naj se raztegne tudi na trgovce in gostilničarje. Ustanove naj se zakonite zveze obrtnih zadrug, ki naj imajo iste pravice, kot sedanje obrtne gosposke in trgovske in obrtne zbornice. V kaznilnicah se ne sme izdelovati nič družega, nego kar se za kaznilnice same potrebuje. Ustanovi naj se tudi za obrtnike zavarovanje za starost.

8.) Ker vzlasti ogerski krošnjariji, (posebno judje,) krošnjarijo po Avstriji, naj se da vsaki občini pravica, da se sme krošnjariti v njenem okrožju samo z njenim dovoljenjem.

9.) Agentom, ki ponujajo razno blago, naj se zabrani kupčijsko občevanje z zasebniki. Agentje naj smejo ponujati svoje blago samo pri trgovcih.

10.) Obrtnik sme izvrševati le tista dela, za katera ima dokaz svoje sposobnosti. Vsa druga dela mora dati izvršiti zato vsposobljenim mojstrom. Trgovci ne smejo jemati mere, če nimajo vsposobnostnega spričevala za krojaški obrt.

Omeniti je pa, da socijalisti niso stavili nobenega teh predlogov ali pa podpirali. Njim ni na tem, da se kmalu delavcem pomaga, temveč ljudi le tolažijo na boljše čase v bodoči socialni državi, kar je pa seveda vse še jako dvomljivo, kajti vse razmere se ne dajo presukati. Sedaj pa socijalisti delujejo naravnost na uničenje samostojnega obrtništva.

Kmetijstvo.

Državni zbor in kmetijstvo.

Že prestolni govor navaja, da bode novi državni zbor imel se pečati tudi z vprašanjem, kako pomoči propadajočemu kmetijstvu. Veselo je pa tudi, da ne samo vlada, temveč tudi poslanci sami obračajo pozornost na kmetijski stan. Stavili so namreč takoj v začetku nove zakonodajne dobe naslednje predloge glede kmetijstva:

1.) Prepove naj se, da bi smeli veleposestniki nakupovati kmečka posestva; vzlasti se pa mora prepovedati dobičkaželjno nakupovanje kmečkih posestev s tem namenom, da bi se potem razkosala in posamni deli z ogromnim dobičkom prodajali. Tudi s tvornicami bi ne smela biti združena kmečka posestva.

2.) Da se omogoči zadrugam vspešno delovanje, se mora ustanoviti državna zadružna banka. Država naj dá ti banki vsako leto večjo svoto denarja. Posodi naj ji izprva do 10 milijonov gld. po 4 odstotke. Ta banka naj bi dajala svoj denar na posodo raznim zadružnim zvezam.

3.) Zasebne zavarovalnice, katere imajo velikanski dobiček, naj se popolnoma odpravijo, ustanove naj se pa deželne zavarovalnice, pri katerih se bode moral vsakdo zavarovati. Tako bode dobiček doma ostal, ne pa romal kakor doslej celo v tuje države.

4.) Sedaj ima velike križe in silne stroške, kadar oče sinu, zakonski tovarišu itd. prepušča kako posestvo. To zlasti hudo zadene manjše posestnike. Zato se je stavil tudi v tem oziru predlog, po katerem bi se breme zelo olajšalo. Ako je posestvo vredno le do 1000 gld., naj bode popolnoma prepisnine prosto. Da pa država preveč ne pogreša teh dohodkov, naj pa borzo bolj pritisne.

5.) Za vinorodne kraje je posebno pomenljiv predlog, naj se izdela nova postava, kako vinogradnikom ravnati. Da dobe vinogradniki lažje brezobrestna posojila, naj država pripomore vsaj s tolikim prispevkom, kolikor daje dežela. Vinogradi naj se ne obdačijo višje, kakor navadno polje, ker imajo vinogradniki vedno večje stroške s škrop-

ljenjem. Izda naj se stroga postava zoper ponarejanje vina, sedanja naj se odpravi.

6.) Tisoč in tisoč marljivih kmetov leto za letom izgublja svoja posestva radi silnih dolgov. Tudi na ceno pridelkov ti dolgovi zelo vplivajo, kar zlasti težko zadeva še zadolžene posestnike. Zato naj vlada čim preje izdela načrt, kako bi se razbremenila posestva teh dolgov, oziroma da bode smela le država posojati z intabulacijo na posestva.

Predlogi v prid kmetijstva seveda izvirajo od desnice zbornice poslancev. Nemški liberalci se za kmeta le tedaj zmenijo, kadar so volitve. Žal, da ne smemo gojiti prevelicih nad. Tudi novi državni zbor še nima pravega smisla za potrebe kmeta trpina. Bati se je, da se bode veliko govorilo, pa malo storilo.

O zlaganji zemljišč.

(Konec.)

Predlog, katerega imam čast tu zagovarjati v imenu upravnega odseka, pa bode, ako ga visoka zbornica sprejme, našel prav ugodna tla, ker je po zagotovilu visoke vlade ona pripravljena, iz svoje inicijative priti pred visoko zbornico s takim predlogom, in prepričan sem, da imamo, ako bo visoka zbornica danes pritrdila predlogu upravnega odseka, in se ta stvar izroči deželnemu odboru, naj ta stori potrebne korake, gotovo v prihodnjem zasedanju že predloži predlogo visoke vlade z načrtom dotičnega zakona.

Zadeva, kakor sem poprej omenjal je eminentne važnosti za one kraje, v katerih se je parcelacija v obilni meri zvršila, in prepričan sem, — če bi se jedenkrat izvršila komasacija v kaki občini je s tem tudi zabranjeno ali takorekoč onemogočeno daljno novo razkosavanje zemljišč, kajti, ako ima že kdo skupaj veliko zemljišče, ne bode se toliko hitro odločil, da bi ta ali oni kos proč prodal, mej tem, ko pri sedanjih razmerah srce posestnikov ni tako navezano na dotične majhne parcele, ako je posestvo razkosano na take majhne kosce. Vsekakor se posestva pred komasacijo morejo smatrati kot bolj mobilne, kakor pa posestva po novi uravnavi. Z izlaganjem bi se torej omejilo obilno prenašanje posestev iz jedne roke v drugo.

Umestno se mi pa vidi, pri tej priliki omeniti tudi to, da se lahko ugovarja: Saj sedaj se združenje zemljišč vrši tudi lahko, akoravno nimamo zakona, treba samo da se posestniki oglasijo in to prostovoljno store.

Gospoda moja, to ni tako. Ako se komasacija izvrši po zakonu, imamo one udobnosti, da se prenos v zemljiško knjigo lahko tako zgodi, da se posamezne parcele naravnost zamenjajo in če so bile prej obremenjene, se bremena kar na novo pridobljene parcele preneso. Pri prostovoljnem izlaganju pa se breme ne odpravi tako, da bi novo zemljišče prevzelo dolg, ampak vse ostane, kakor je bilo prej, mej tem, ako se komasacija izvrši po zakonu, dotična parcela nič več ne ostane individuum, ka-